

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 11. oktobrī
(OR. en)

13077/22

AGRI 492
AGRIORG 98
WTO 179

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Padome
Temats:	Ar tirdzniecību saistīti lauksaimniecības jautājumi – <i>viedokļu apmaiņa</i>

Gatavojoties "Lauksaimniecības un zivsaimniecības" padomes 2022. gada 17. un 18. oktobra sanāksmei, pielikumā ir pievienots informatīvs dokuments, lai palīdzētu delegācijām sagatavoties minētā punkta apspriešanai.

Ar tirdzniecību saistīti lauksaimniecības jautājumi

1. ES ir nozīmīgs dalībnieks lauksaimniecības produktu tirdzniecības nozarē, un *AGRI/FISH* Padome regulāri apspriež pašreizējo situāciju, tostarp pašreizējo stāvokli divpusējās un daudzpusējās tirdzniecības sarunās. Tirdzniecību kā horizontālu jautājumu lauksaimniecības ministri pēdējo reizi apsprieda 2022. gada janvārī, un kopš tās reizes ministri apsprieda arī konkrētākus jautājumus, piemēram, saistībā ar PTO 12. ministru konferenci, G20 un tirdzniecību ar Ukrainu. Šajā piezīmē ir apkopotas jaunākās un nozīmīgākās norises, un tās mērķis ir palīdzēt sagatavot ministru apspriedes.
2. Pirms kara **Ukraina bija viena no pasaulē lielākajām daudzu lauksaimniecības produktu,** tostarp saulespuķu eļļas (50 % no pasaules eksporta), kukurūzas un kviešu, **eksportētājām.** 90 % tās graudu un eļļas augu sēklu tika eksportēti caur tās Melnās jūras ostām. Krievijas agresija un šo ostu blokāde eksportu padarīja praktiski neiespējamu, radot risku, ka miljoniem tonnu graudu nonāks atkritumos, kā arī radot nākamās ražas uzglabāšanas jaudas trūkumu. Solidaritātes joslu izveide, kā arī ANO Melnās jūras graudu iniciatīva Ukrainai ir devusi iespēju līdz septembra beigām eksportēt vairāk nekā 18 miljonus tonnu Ukrainas graudu, pākšaugu, eļļas augu sēklu un pārstrādātu produktu. Abas iniciatīvas nekonkurē, bet papildina viena otru, un paredzams, ka, pastiprinoties divpusējai tirdzniecībai un Ukrainas atjaunošanai, solidaritātes joslu nozīme pieaugs. Pašlaik visa uzmanība ir vērsta uz Melnās jūras iniciatīvas atjaunošanu, ko ES pilnībā atbalsta.

3. Lai vēl vairāk **atbalstītu Ukrainas ekonomiku un Ukrainas ražotājus**, kurus skārusi Krievijas agresija, ES ir ieviesusi pasākumus, kas ļauj uz laiku pilnībā liberalizēt tirdzniecību un apturēt tirdzniecības aizsardzības pasākumus. Pasākumi būs spēkā vienu gadu līdz 2023. gada 5. jūnijam, un ar tiem tiks sniegts atbalsts Ukrainas lauksaimniekiem un Ukrainas lauksaimniecības pārtikas nozarei, kad citi eksporta maršruti būs bloķēti. Dažas dalībvalstis ir paudušas bažas par to, ka dažu produktu, jo īpaši mājputnu gaļas un olu, importa pieaugums negatīvi ietekmē dažus ES ražotājus. Ir palielinājies arī tādu Ukrainas preču imports, kuras jau bija atbrīvotas no nodokļiem, bet kuras tā vairs nevar eksportēt uz citām valstīm tirdzniecības embargo rezultātā un tāpēc, ka ir slēgtas Melnās jūras ostas. Komisija ir apņēmusies cieši sekot situācijai un attiecīgi ziņot Padomei saskaņā ar Regulas (ES) 2022/870 noteikumiem.
4. Ir izpētīta **brīvās tirdzniecības nolīgumu (BTN)** kumulatīvā iedarbība un **ietekme**, un lauksaimniecības ministri tika iepazīstināti ar atjaunināto 2016. gadā sākto Kopīgā pētniecības centra (*JRC*) pētījumu par notiekošo un turpmāko tirdzniecības sarunu kumulatīvo ekonomisko ietekmi uz ES lauksaimniecības sektoru ¹, un viņi to apsprieda 2021. gada janvāra un aprīļa neformālajās videokonferencēs.
5. Šis temats ir cieši saistīts ar jautājumu par to, kā **Eiropas Savienību ietekmē** BTN starp divām trešām valstīm, ar kurām Eiropas Savienībai ir BTN, piemēram, Apvienotās Karalistes un Austrālijas un Apvienotās Karalistes un Jaunzēlandes brīvās tirdzniecības nolīgumi. Dalībvalstis ir paudušas interesi par šo nolīgumu iespējamo ietekmi uz ES. Pēc Īpašās lauksaimniecības komitejas sanāksmē paustā pieprasījuma Komisija apņēmas izskatīt, vai var veikt padziļinātu analīzi par šādu nolīgumu ietekmi uz ES.

¹ [JRC Publications Repository - Cumulative economic impact of trade agreements on EU agriculture \(europa.eu\)](https://publications.jrc.ec.europa.eu/repo/handle/document/11242)

6. Sarunas par BTN ar **Jaunzēlandi** tika pabeigtas 2022. gada 30. jūnijā, un Padomei tas būs jāratificē un Eiropas Parlamentam – jāpieņem. Ar šo nolīgumu tiek izveidots globāls standarts, kas ietver saistības attiecībā uz ilgtspējīgu attīstību, kuras izriet no Parīzes klimata nolīguma, saistības attiecībā uz sadarbību klimata pārmaiņu mazināšanā, kā arī pārtikas sistēmu ilgtspēju un dzīvnieku labturību. Tajā pievērsīsies ne tikai bažām par ilgtspēju tirdzniecībā, bet arī tiks sniegta Eiropas Savienībai svarīga atsauce attiecībās ar citiem tirdzniecības partneriem.
7. Nolīgums ar **Mercosur** politiskā līmenī tika noslēgts 2019. gadā, un pašlaik notiek teksta juridiskā pārskatīšana. Sarunas par modernizētu BTN ar **Meksiku** tika pabeigtas jau 2018. gada maijā, un sarunas par BTN ar **Čīli** tehniskā līmenī tika pabeigtas 2021. gada oktobrī. Kā Komisijas priekšsēdētāja fon der Leiena (*von der Leyen*) paziņoja savā 2022. gada 14. septembra runā par stāvokli Savienībā, Komisija pāries pie šo abu BTN noslēgšanas un ratifikācijas.
8. Sarunās par BTN ar **Indiju** pirmā kārtā notika Ņūdeli (*New Delhi*) no 2022. gada 27. jūnija līdz 1. jūlijam, un paralēli notika sarunas par ieguldījumu aizsardzību un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm (ĢIN). Tikko ir notikusi ES un Indijas BTN sarunu otrā kārtā.
9. Līdz ar jaunas valdības ievēlēšanu un globālo politisko kontekstu sarunām ar **Austrāliju** ir dots jauns impulss. ES un Austrālijas BTN sarunu 13. kārtā ir plānota 2022. gada oktobrī.
10. Šķiet, ka pašlaik **tirdzniecība ar Apvienoto Karalisti** attiecībā uz ES importu no Apvienotās Karalistes ir atgriezusies līmenī, kāds bija pirms *Brexit*, bet ES eksports uz Apvienoto Karalisti 2022. gada pirmajos sešos mēnešos ir palielinājies par 18 % salīdzinājumā ar 2021. gada līmeni.
11. Padomē norit **Padomes secinājumu par tirdzniecības un ilgtspējas pārskatīšanu** ² pieņemšanas pēdējais posms.

² Dok. ST 13241/22, Projekts Padomes secinājumiem par tirdzniecības un ilgtspējas pārskatīšanu.

12. **Daudzpusējā starptautiskā līmenī** diskusijās galvenā uzmanība joprojām tiek pievērsta nodrošinātībai ar pārtiku Ukrainā notiekošā kara kontekstā. ES 2022. gadā raža ir nedaudz samazinājusies nelabvēlīgu laikapstākļu dēļ, taču pārtikas nodrošinājums Savienībā nav apdraudēts.
13. PTO Ministru 12. konferencē ir gūti vairāki daudzpusēji rezultāti. **Ministru deklarācija par reakciju uz nenodrošinātību ar pārtiku** nāca īstajā brīdī, lai pievērstos pašlaik valdošajām bažām par nenodrošinātību ar pārtiku, uzsverot, cik svarīga ir atvērta pārtikas tirdzniecība un funkcionējoši tirgi, un aicinot dalībvalstis izvairīties no nevajadzīgiem eksporta ierobežojumiem. Otrs lauksaimniecības jomas pozitīvais rezultāts bija **lēmums Pasaules Pārtikas programmas pārtikas iepirkumu humāniem mērķiem atbrīvot no eksporta ierobežojumiem**. Šim lēmumam ir gan materiāla, gan politiska vērtība. Gatavojoties nākamajai 13. ministru konferencei, ES turpinās konstruktīvi sadarboties ar citām PTO dalībvalstīm, lai saglabātu 12. ministru konferences radīto impulsu. Ļoti iespējams, ka lauksaimniecība būs viens no 13. ministru konferences galvenajiem jautājumiem. Sarunās ir vajadzīga jauna pieeja, kas, no vienas puses, izkustinātu dalībniekus no iestrēģušajām diskusijām un, no otras puses, integrētu neatliekamus jautājumus, kas saistīti ar pārtikas nodrošinājumu, nabadzību, klimatu un vidi, un, ne mazāk svarīgi, ilgtspējīgu ražošanu. ES arī uzskata, ka ir lietderīgi turpināt darbu pie pārredzamības uzlabošanas lauksaimniecībā, jo īpaši tādās jomās kā eksporta ierobežojumi un eksporta konkurence, kas ir ļoti svarīgi pašreizējās diskusijās par nodrošinātību ar pārtiku. Visbeidzot, ES turpinās koncentrēties uz nepieciešamību reformēt tirdzniecību kropļojošu atbalstu. PTO ģenerāldirektors 2022. gada 24. oktobrī organizēs nošķirtu sēdi par lauksaimniecības jautājumiem, kurā tiks apspriesta turpmākā virzība sarunās par lauksaimniecību.
14. Kā tika apspriests *AGRI/FISH* padomē 2022. gada jūnijā, **Komisija ir pieņēmusi savstarpējības ziņojumu**, ko Padome un Eiropas Parlaments pieprasīja saistībā ar jaunās KLP pieņemšanu. Komisija savā ziņojumā ir noteikusi trīs rīcības jomas: starptautiskas organizācijas (jo īpaši PTO un Pārtikas kodekss), divpusēji tirdzniecības nolīgumi un autonomi ES pasākumi. Tā atzīmē, ka, ES attiecīgā gadījumā būtu jāizmanto visas trīs jomas nolūkā veicināt augstus vides un dzīvnieku labturības standartus.

Noslēguma piezīmes

15. Ņemot vērā šīs norises, būtu lietderīgi, ja Padome rīkotu diskusijas par virzienu, kāds divpusējā un daudzpusējā līmenī lauksaimniecības jomā būtu jāieņem ES tirdzniecības attiecībās ar trešām valstīm.
 16. Ir jāņem vērā nepieciešamība izvairīties no tirdzniecības ierobežojumiem un aizsargāt ES lauksaimniecības ilgtspējas un vides rādītājus saistībā ar Savienības starptautiskajām saistībām, kā arī citu ES prioritāšu nozīmi, jo īpaši attiecībā uz Ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam mērķu un Parīzes nolīguma principu veicināšanu.
-